

Harrie van der Vliet: 'Vijftien procent verlies aan zetmeel is aanzienlijk'

Kuil verandert voortdurend

De kwaliteit van snijmais verandert tijdens de opslagperiode. Dat betekent dat het rantsoen op papier niet meer overeenkomt met wat er aan het voerhek ligt. Vijf tot tien procent hogere voerkosten is het gevolg, stellen ForFarmers en Blgg.

tekst **Tijmen van Zessen**

Het analyseformulier van de maiskuil geeft 350 gram zetmeel per kilo droge stof aan, terwijl de mais aan het voerhek een zetmeelgehalte bevat van 310 gram per kilo droge stof. Zonder dat veehouders zich ervan bewust zijn, komt dit veel voor op hun bedrijf. Gevolg is

een lagere benutting van het rantsoen en daarmee minder melkproductie. Onderzoekslab voor grond en gewas Blgg en voercoöperatie ForFarmers kwamen tot deze bevindingen in een tweejarig onderzoek naar de conservering en bewaring van snijmais, dat vorig jaar afliep.

Tot voor kort werd aangenomen dat wanneer een kuil stabiel is, er nauwelijks veranderingen optreden in de kwaliteit van het voer. Dit is het geval bij een pH-waarde van circa vier. In de dertig snijmaiskuilen die in het onderzoek waren betrokken, bleek echter dat ook tijdens de bewaring (vanaf de 45e dag na inkuilen) nog veranderingen plaatsvinden.

Eén tot twee kilo extra brok

Zelfs bij een pH-waarde van vier zijn er nog gisten die kunnen fermenteren, maakt Harrie van der Vliet duidelijk. De diertakspecialist van ForFarmers keek bij de onderzoeksresultaten vooral op van de forse daling in zetmeelgehalte (figuur 1). 'Als je ziet dat er na driehonderd dagen

Harrie van der Vliet: 'Soms gaat veertig tot vijftig gram zetmeel per kilo droge stof verloren tijdens bewaring'

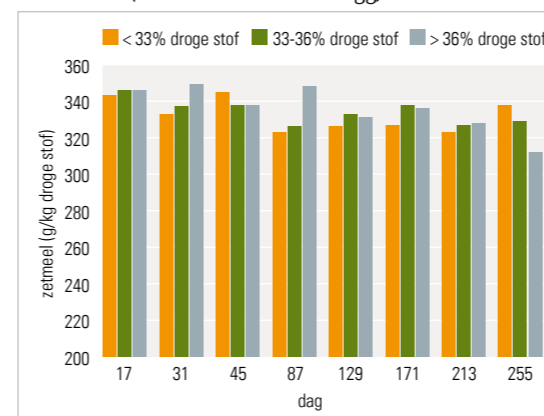
soms veertig tot vijftig gram zetmeel per kilo droge stof verloren gaat, is dat aanzienlijk. Dat is vijftien procent van het zetmeel en het verschil tussen een mooie maiskuil en een matige.'

Van der Vliet erkent dat de dalende voederwaarde geen reden hoeft te zijn voor paniek, maar rekent wel voor dat de voerkosten vijf tot tien procent stijgen als gevolg van het verlies aan voederwaarde. 'Een veehouder die zes à zeven kilo droge stof snijmais voert, verstrekt door het verlies aan voederwaarde grofweg driehonderd gram minder zetmeel uit mais. Omgerekend moet er dan één tot twee kilo extra krachtvoer tegenaan. In de praktijk betekent dit het voeren van een geconcentreerder en dus duurder voer.'

Extra kuilmonster steken

Het voorspellen van de veranderingen in de kuil is volgens Van der Vliet een mogelijke vuistregel. 'Daar wordt op dit moment aan gesleuteld, maar het is niet sluitend. De afname van voederwaarde is niet lineair, volgens een rechte lijn, maar afhankelijk van wisselende factoren, bijvoorbeeld de weersomstandigheden. Toevallig deze weken, nu de temperaturen oplopen, krijgen we regelmatig telefoontjes dat er afwijkingen in het rantsoen zijn.'

Figuur 1 – Verloop van zetmeelgehalte (gram/kg droge stof) tijdens bewaring (bron: ForFarmers en Blgg)

Beter is het volgens Van der Vliet om een extra kuilmonster te steken voor een actuele analyse van de voederwaarde. Volgens hem komt dat in Amerika op de grotere bedrijven al voor, met name voor belangrijke kengetallen zoals het droge-stofgehalte.

Of ook Nederlandse en Vlaamse bedrijven daartoe bereid zijn, is de vraag. 'Ik ken er nu nul', zegt Van der Vliet. 'En ik verwacht eerlijk gezegd ook dat heel weinig veehouders daarvoor kiezen. Voederwaardebepaling staat sowieso een beetje onder druk. Dat neemt niet weg dat ik het onverstandig vind om te voeren zonder dat je weet wat je voert. Veehouders moeten rekening houden met een verlies aan melkproductie.'

De eerste resultaten van het onderzoek zijn vorig jaar in de april 1-uitgave van Veeteelt gepubliceerd. Toen waren er aanwijzingen dat ook de bestendigheid van het zetmeel zou afnemen, met als mogelijk risico pensverzuring. Nu alle waarnemingen compleet zijn, blijkt eerder het omgekeerde het geval. 'De onbestendige fractie wordt juist door gisten opgevreten, waardoor de bestendigheid eerder toeneemt dan afneemt.'

Honderd meter voeropslag

Voorkomen van fermentatie in de mais en de graskuil tijdens bewaring is volgens ForFarmers lastig. 'Conserveringsmiddelen in mais hebben weinig toegevoegde waarde; mais is rijk aan energie en conserveert daardoor makkelijk. Er is voor melkzuurbacteriën ruim voldoende suiker om de pH te verlagen.'

Of broeieremmers de vergisting kunnen beperken, is onduidelijk. 'Gisten zijn wel de veroorzakers van broei, maar het is de vraag of het vergistingsproces – de fermentatie – dat verantwoordelijk is voor het verlies aan voederwaarde door dezelfde gisten veroorzaakt wordt als broei aan het snijvlak.'

Mogelijk komen er in de toekomst middelen die de conservering optimaliseren, maar op dit moment is het zaak om de voederwaardeverliezen te beperken door zorgvuldig te zijn tijdens het inkuilen. Van der Vliet: 'Een sleufsilos heeft de voorkeur boven een voerplaat, die zorgt voor een betere verdichting van de kuil. En per bedrijf moet eigenlijk honderd meter voeropslag bestaan om voldoende voersnelheid te realiseren. De aandacht voor dit soort onderwerpen is de laatste jaren onder veehouders nogal verslapt. Wie de voederwaardeverliezen kan terugbrengen van tien naar vijf procent kan in feite op een areaal van tien hectare mais een halve hectare besparen.'

Op 78-jarige leeftijd is **Kees Cazemier** overleden. Cazemier startte in 1957 zijn carrière als adjunct vee-veeltconsulent in Zuid-Holland. Hij vervolgde zijn werkzaamheden bij het Instituut voor Veeteeltkundig Onderzoek (IVO), waarna hij zich bij Cofok richtte op de fokkerij van varkens. Die fokkerij-ervaringen kwamen Cazemier goed van pas toen hij secretaris werd van de fh-vereniging. De vasthoudende Cazemier geldt als een van de grondleggers van de fundamenteel fokkerij, waarmee de fh-vereniging startte om voldoende genetische spreiding te behouden.

Kees Cazemier

Bart Jan Krouwel

Ter gelegenheid van Koninginnedag is tot ridder in de orde van Oranje-Nassau benoemd **Lieuwe Zijlstra** (65), architect in het Friese Bakhuisen. Hij ontwierp voor de Bond van ki-verenigingen in Friesland het provinciale station in Giekerk, dat in 1978 werd opgeleverd, en de districts kantoren op acht plaatsen in de provincie, nadat in 1980 het nieuwe FRS was gevormd.

Ook tot ridder werd benoemd **Jan Hesselink** (67) uit Oldeberkoop. Hij was de eerste niet-Friese bestuurder bij de Friese Mij van Landbouw, waar hij was belast met de melkveehouderijzaken. Ook in de zuivel was Hesselink jarenlang bestuurder.

Teunis Jacob Slob (49) uit Noorde-loos is eveneens benoemd tot ridder. De Zuid-Hollandse melkveehouder zet zich al jaren actief in voor agrarisch natuurbeheer.

Bart Jan Krouwel (62) uit Hilversum kreeg de titel officier. De 62-jarige Krouwel nam in 2008 afscheid als directeur maatschappelijk verantwoord ondernemen van Rabobank. De jongste Nederlander die in 2009 een lintje kreeg is melkveehouder **Zwier van der Weerd** (33) uit Welsum, die coördinator is van een zorgboerderij.